

Utlåtande Rotel X (Dnr KS 2019/764)

Satsa på ett litteraturhus

Motion av Sissela Nordling Blanco och Madeleine Kaharascho Fridh (båda Fi)

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.
Motionen anses besvarad med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Föredragande borgarrådet Jonas Naddebo anför följande.

Ärendet

Sissela Nordling Blanco och Madeleine Kaharascho Fridh (båda Fi), har lämnat in en motion till kommunfullmäktige. För att möta stockholmarnas intresse och behov för centrala och tillgängliga platser för litteratur och poesi föreslår motionärerna att Stockholms stad inrättar ett litteraturhus. Motionärerna anför att litteraturhuset skulle bli en central och samlade punkt för bokförlag, författarsamtal och besök av fristadsförfattare som inte kan göra sina röster hörda i hemlandet. Motionärerna föreslår även att staden utreder möjligheterna att placera litteraturhuset i Medborgarhusets lokaler på Medborgarplatsen som en del av upprustningen av Medborgarhuset. Motionären föreslår att kommunfullmäktige beslutar att Stockholms stad inrättar ett litteraturhus samt att staden utreder möjligheterna att placera litteraturhuset i Medborgarhusets lokaler på Medborgarplatsen som en del av upprustningen av Medborgarhuset.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, fastighetsnämnden, kulturnämnden, Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd, Södermalms stadsdelsnämnd, Älvsjö stadsdelsnämnd och Stockholms Stadshus AB.

Stadsledningskontoret konstaterar att förslaget om att utreda möjligheten att inrätta ett litteraturhus i Medborgarhuset inte är möjligt med hänsyn till tidplanen för Medborgarhusets färdigställande samt att Medborgarhusets kommande innehåll bedöms bidra till det syfte som ett litteraturhus avser.

Fastighetsnämnden anser att förslaget om litteraturhus i Medborgarhuset är högst olämpligt då det skulle fördröja färdigställandet och öka kostnaderna.

Kulturnämnden delar grundtanken i motionen om att ett litteraturhus skulle kunna vara ett sätt att vitalisera och stärka kulturen i Stockholm, men gör bedömningen att stadens biblioteksverksamhet redan idag bedriver programverksamhet som ett litteraturhus skulle kunna erbjuda allmänheten.

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd är positiv till att öppna ett litteraturhus i staden eftersom det kan bidra till att bredda perspektiv och stärka det kritiska tänkandet, samt att litteraturhuset borde placeras i anknytning till eller ihop med befintliga kulturarenor som teatrar eller ateljéer.

Södermalms stadsdelsnämnd instämmer i att det är viktigt med tillgängliga mötesplatser för kultur och litteratur, men är av uppfattningen att stora delar av vad det föreslagna litteraturhuset skulle erbjuda redan finns etablerat i Kulturhuset Stadsteaterns verksamhet.

Älvsjö stadsdelsnämnd anser att stora delar av vad det föreslagna litteraturhuset ska kunna erbjuda redan finns etablerat i Kulturhuset vid Sergels torg samt att förslaget om att utreda möjligheten att inrätta ett litteraturhus i Medborgarhuset är ett sent initiativ med hänsyn till tidplanen för Medborgarhusets upprustning.

Stockholms Stadshus AB konstaterar att verksamhet som bedrivs i Kulturhuset Stadsteatern i stora delar speglar den verksamhets som efterfrågas i motionen, bland annat med utåtriktad verksamhet så som författarsamtal, besök av internationella författare och verksamhet som riktar sig mot skolklasser.

Mina synpunkter

Jag delar motionens andemening om att möta stockholmarnas intresse för litteratur. Staden har idag verksamheter som möter detta intresse inom ramen för Stockholms stadsbiblioteks uppdrag, bland annat genom författarsamtal.

Därtill utgör Kulturhuset, Stockholms Stadsteater AB, en central plats för möten, litteratur och besök av fristadsförfattare. Förslaget om att placera ett nytt litteraturhus i Medborgarhuset är problematiskt då renoveringen av Medborgarhuset är inne i sitt slutskede med planerad öppning 2020. En förändring av husets innehåll i detta skede skulle innebära ytterligare förseningar och kraftigt ökade kostnader. Liksom flertalet remissvar ger uttryck för vill jag dock betona att Medborgarhusets kommande innehåll kommer att möta stockholmarnas intresse för litteratur. Medborgarhusets nya innehåll kommer bland annat att innebära expanderad biblioteksverksamhet genom Tranströmerbiblioteket med utökad barn- och ungdomsavdelning.

Mot bakgrund av att staden idag bedriver aktiva verksamheter för att möta stockholmarnas intresse för litteratur och Medborgarhusets långtgående renoveringsfas, kombinerat med husets kommande innehåll, ser jag inga anledningar att i nuläget vidta ytterligare åtgärder.

Bilagor

1. Reservationer m.m.
2. Motionen

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

Motionen anses besvarad med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Stockholm den 13 maj 2020

På kommunstyrelsens vägnar:
ANNA KÖNIG JERLMYR

Jonas Naddebo

Mats Larsson

Ersättaryttrande gjordes av Sissela Nordling Blanco (Fi) enligt följande.

Om jag hade haft rösträtt hade jag föreslagit kommunstyrelsen

- att avslå förvaltningens förslag till beslut
- att bifalla motionen
- att därutöver anföra följande

Feministiskt initiativ vill stärka litteraturen och läsning i Stockholm. Det handlar både om att stärka stadens bibliotek och bibliotekarier så att det finns en bred variation av program och aktiviteter men vi anser att staden också bör ta nya initiativ som kan leda till att litteraturen får ta större plats. För oss handlar det om att skapa ännu fler arenor och rum för kultur och inte minst för möten mellan litteraturälskare och författare. Vi har inspirerats av levande kulturstäder som Berlin och Oslo och vi tror att Stockholm har plats för ett Litteraturhus. Var det ska vara placerat i staden går självklart att diskutera men vi hoppas att det i framtiden ska finnas en vilja att samtidigt som vi utvecklar stadens biblioteksverksamhet, också kan öppna dörrarna för nya verksamheter.

Remissammanställning

Ärendet

Sissela Nordling Blanco och Madeleine Kaharascho Fridh (båda Fi), har lämnat in en motion till kommunfullmäktige. För att möta stockholmarnas intresse och behov för centrala och tillgängliga platser för litteratur och poesi föreslår motionärerna att Stockholms stad inrättar ett litteraturhus.

Motionärerna anför att litteraturhuset skulle bli en central och samlade punkt för bokförlag, författarsamtal och besök av fristadsförfattare som inte kan göra sina röster hörda i hemlandet. Motionärerna föreslår även att staden utreder möjligheterna att placera litteraturhuset i Medborgarhusets lokaler på Medborgarplatsen som en del av upprustningen av Medborgarhuset.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, fastighetsnämnden, kulturnämnden, Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd, Södermalms stadsdelsnämnd, Älvsjö stadsdelsnämnd och Stockholms Stadshus AB.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 28 november 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Enligt kommunfullmäktiges budget 2020 ska Stockholm ha en rik tillgång till internationella evenemang och ett kulturutbud där det finns något som passar alla. Stadens bibliotek ska fungera som öppna och trygga verksamheter som gynnar demokrati, gemenskap och bidrar till kunskap, forskning och läslust. Aktiviteter som gynnar bildning, demokrati, mångfald och fler öppna samtal ska vara en naturlig del av bibliotekens verksamhet. Samverkan mellan stadens kulturverksamheter och andra kulturinstitutioner och aktörer som verkar i staden ska utvecklas i syfte att stärka Stockholm som en levande kulturstad i världsklass.

Ett reviderat genomförandebeslut för upprustning och utveckling av Medborgarhuset beslutades i kommunfullmäktige den 11 december 2017. I enlighet med lägesrapport 4 som anmäldes i fastighetsnämnden i september 2019 är ett av projektets effektmål att öka antalet besökare till kulturens verksamheter. Det framgår också att tidplanen för Medborgarhuset återöppnande är sommaren 2020.

Stadsledningskontoret konstaterar att förslaget om att utreda möjligheten att inrätta ett litteraturhus i Medborgarhuset i enlighet med motionärernas förslag inte är möjligt

med hänsyn till tidplanen för Medborgarhusets färdigställande. Det kan dock konstateras att den verksamhet som ska inrymmas i lokalerna, som exempelvis bibliotek, gör att Medborgarhuset i stora delar bedöms bidra till det syfte som ett litteraturhus avser att bidra till. Stadsledningskontoret konstaterar vidare att stora delar av den programverksamhet som ett litteraturhus avser erbjuda allmänheten redan idag bedrivs inom stadens biblioteksverksamhet samt av Kulturhusets verksamhet inom bolaget Stockholms Stadsteater AB.

Fastighetsnämnden

Fastighetsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 26 november 2019 följande.

1. Fastighetsnämnden godkänner och överlämnar kontorets tjänsteutlåtande som svar på remissen.
2. Fastighetsnämnden beslutar att omedelbart justera paragrafen.

Fastighetskontorets tjänsteutlåtande daterat den 7 november 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Medborgarhuset med sitt centrala läge är en bra plats för viktiga funktioner för medborgarna. När huset åter öppnar under nästa år kommer ungefär hälften av ytan upptas av kommunala verksamheter i form av kultur och idrott. Resten, precis som när Medborgarhuset var nybyggt, fylls med kommersiella hyresgäster som bidrar till stadens ekonomi. Bland de kommunala verksamheterna finns bland annat kulturskolans teaterverksamhet med tre scener samt Tranströmerbiblioteket, med bland annat en utökad barn- och ungdomsavdelning för att möta det stora behovet på Södermalm och staden i övrigt. Litteraturen är en viktig grund för en levande demokrati att stå på och inom dessa verksamheter kommer den att få en förstärkt plats i staden. Medborgarhuset skräddarsys efter redan kontrakterade hyresgästers behov. Ombyggnationen är bara ett halvår från färdigställande och arbetena har kommit mycket långt. Väggar målas i den kulör som hyresgästen begärt, tapeter för biblioteket levereras, inredning är upphandlad och Forsgrenska badets nya bassäng är kaklad. Att inrymma ett litteraturhus i just Medborgarhuset, istället för någon av de verksamheter och hyresgäster som det nu byggs för, är därför högst olämpligt. Det skulle innebära att staden måste stoppa byggnationen, bryta tecknade hyreskontrakt, riva det nu uppbyggda och börja om med projektering och byggnation för en ny typ av verksamhet. Färdigställandet skulle fördröjas och kostnaderna skulle öka. Mot bakgrund av ovanstående anser kontoret att det därför vore bättre och mer ansvarsfullt att undersöka möjligheten att inrymma ett litteraturhus på annan plats i staden.

Kulturnämnden

Kulturnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 19 november 2019 följande.

1. Att godkänna och överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen.
2. Att förklara beslutet omedelbart justerat.

Ersättaryttrande gjordes av Sofia Lundin (Fi), *bilaga 1*.

Kulturförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 10 oktober 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen delar grundtanken i motionen om att ett litteraturhus skulle kunna vara ett sätt att vitalisera och stärka kulturen i Stockholm, men gör samtidigt bedömningen att stadens biblioteksverksamhet redan idag bedriver stora delar av den programverksamhet som ett litteraturhus skulle kunna erbjuda allmänheten. Förvaltningen kan också konstatera att redan idag kan fria kulturaktörer söka kulturstöd för kulturrevenemang samt vidare att stöd till kulturetablering och utveckling också är möjligt att söka efter dialog med förvaltningen. Vad gäller förslaget om en placering i Medborgarhuset konstaterar förvaltningen att ombyggnationen bara är ett halvår från färdigställande, och att arbetena har kommit mycket långt. Att inrymma ett litteraturhus i just Medborgarhuset, istället för de verksamheter och hyresgäster som det nu är projekterat och uppbyggt för, skulle dels fördröja projektet avsevärt och dels medföra avsevärda ytterligare kostnadsökningar. Mot denna bakgrund menar förvaltningen att det vore mer ansvarsfullt att inrymma ett eventuellt litteraturhus i en annan byggnad. Förvaltningen ser slutligen finansieringen av ett eventuellt litteraturhus samt kostnaden för den löpande driften som en fråga som behöver belysas ytterligare. Detta bl. a mot bakgrund av de olika intressenter – ideella föreningar, bokförlag och staden - som nämns i motionen.

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 19 november 2019 följande.

Remissen besvaras med förvaltningens tjänsteutlåtande.

Rinkeby-Kista stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 9 oktober 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen är positiv till att öppna ett litteraturhus i staden eftersom det kan bidra till att bredda perspektiv och stärka det kritiska tänkandet. Ett litteraturhus kan som

beskrivet vara en viktig plats för att samtala och reflektera kring litteratur, knyta författare till förlag och för att ge författare fristad. Litteraturhus kan också inspirera besökare att läsa mer eller att själv bli författare och/eller poet. Förvaltningen föreslår att litteraturhuset placeras i anknytning till eller ihop med befintliga kulturarenor som teatrar eller ateljéer. I Rinkeby-Kista kan ett litteraturhus förslagsvis placeras ihop med programbiblioteket i Kista, eller i Husby där flera kulturarenor finns samlade som ungdomskulturhuset Reactor, biblioteket, Berättarministeriet samt Stadsteaterns och kulturskolans kommande nya scen. Förvaltningen ser även vinster i att inte placera för många verksamheter i innerstaden eftersom en fördelning av verksamheter över hela staden bidrar till att sprida attraktivitet och stadskvalitéer jämnare bland stockholmarna. Genom en samlokalisering i ytterstaden kan litteraturhuset och befintliga arenor dra nytta av varandras verksamheter och kvalitén kan öka. Därutöver får lokala författare, poeter och kulturutövare nära till platser att verka på och boende får närmare till litteraturen och kulturen.

Södermalms stadsdelsnämnd

Södermalms stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 19 november 2019 följande.

Stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Södermalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 25 oktober 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen instämmer i att det är viktigt med tillgängliga mötesplatser för kultur och litteratur. Förvaltningens uppfattning är att stora delar av vad det föreslagna litteraturhuset ska kunna erbjuda redan finns etablerat i Kulturhuset Stadsteaterns verksamhet. Denna verksamhet erbjuder i dag bibliotek, internationell författarscen och arrangerar författarsamtal och litterära event. Det finns även omkring 40 bibliotek runt om i Stockholms stad. Stadens bibliotek är öppna mötesplatser dit alla är välkomna. Här finns böcker, tidningar, filmer och talböcker. Biblioteken bjuder också in till olika evenemang året runt. Biblioteket i medborgarhuset, som nu tillfälligt är placerat i Söderhallarna, kommer att flytta tillbaka in i Medborgarhusets lokaler när upprustningen är klar. Biblioteket flyttar till andra sidan huset och får en ny entré från Götgatan. De publika ytorna och barnavdelningen blir betydligt större än tidigare. Kulturskolan får större ytor för teaterverksamheten.

Älvsjö stadsdelsnämnd

Älvsjö stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 17 oktober 2019 följande.

Stadsdelsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnas till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Särskilt uttalande gjordes av Roland Johansson (SD), *bilaga 1*.

Älvsjö stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 26 september 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen konstaterar att stora delar av vad det föreslagna litteraturhuset ska kunna erbjuda redan finns etablerat i Kulturhuset/Stadsteatern Stockholms verksamhet vid Sergels torg. Denna verksamhet erbjuder i dag bibliotek, internationell författarscen och arrangerar författarsamtal och litterära event. Medborgarhuset rustas för närvarande upp och planeras vara klart sommaren 2020 och ska då utöver bad, gym och idrottshall erbjuda bibliotek. Förslaget om att utreda möjligheten att inrätta ett litteraturhus i Medborgarhuset är enligt förvaltningens bedömning ett sent initiativ med hänsyn till tidplanen för Medborgarhusets upprustning. Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Stockholms Stadshus AB

Stockholms Stadshus AB:s yttrande daterat den 26 november 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Koncernledningen konstaterar att stadens dotterbolag inte direkt berörs av motionen då det föreslagna litteraturhuset föreslås skapas i Medborgarhusets lokaler och finansieringen av verksamheten troligtvis skulle behöva lösas inom ramen för kulturnämndens budget. Koncernledningen konstaterar att verksamhet som bedrivs i Kulturhuset Stadsteatern i stora delar speglar den verksamhets som efterfrågas i motionen, bland annat med utåtriktad verksamhet så som författarsamtal, besök av internationella författare och verksamhet som riktar sig mot skolklasser. Utöver detta är Kulturhuset Stadsteatern huvudman för Fristadsprogrammet i Stockholms stad och bolaget har ett samarbete med Svenska PEN för att lyfta frågor om yttrandefrihet.

Reservationer m.m.

Kulturnämnden

Ersätтарыttrande gjordes av Sofia Lundin (Fi) enligt följande.

att avslå förvaltningens förslag till beslut
att bifalla motionen
att därutöver anföra följande

Feministiskt initiativ vill stärka litteraturen och läsning i Stockholm. Det handlar både om att stärka stadens bibliotek och bibliotekarier så att det finns en bred variation av program och aktiviteter men vi anser att staden också bör ta nya initiativ som kan leda till att litteraturen får ta större plats. För oss handlar det om att skapa ännu fler arenor och rum för kultur och inte minst för möten mellan litteraturälskare och författare. Vi har inspirerats av levande kulturstäder som Berlin och Oslo och vi tror att Stockholm har plats för ett Litteraturhus. Var det ska vara placerat i staden går självklart att diskutera men vi hoppas att det i framtiden ska finnas en vilja att samtidigt som vi utvecklar stadens biblioteksverksamhet, också kan öppna dörrarna för nya verksamheter.

Älvsjö stadsdelsnämnd

Särskilt uttalande gjordes av Roland Johansson (SD) enligt följande.

Sverigedemokraterna anser att Stockholms stads kulturverksamhet ska bedrivas så resurseffektivt som möjligt. Ur detta perspektiv ser Sverigedemokraterna satsningen på ett litteraturhus som erbjuder tjänster som redan finns etablerade i Kulturhuset/Stadsteatern som överflödigt.